

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

รูปแบบของการศึกษา

เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative study) โดยใช้การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษานี้ใช้ประชากร 2 ส่วนคือ ข้อมูลจากเอกสาร และผู้ปฏิบัติงานกับผู้บริโภค โดยเลือกตัวอย่างในการศึกษาแบบเจาะจงดังนี้

1. ข้อมูลจากเอกสาร 7 เรื่อง งานวิจัย 13 เรื่อง สรุปผลจากการประชุม 2 เรื่อง และข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับนโยบายและการปฏิบัติงาน สิ่งกับผู้บริโภคได้รับจากการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านอาหารและยาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 และ ฉบับที่ 1-7 ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงนโยบาย แผนงานเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านอาหารและยาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ดังนี้

- เอกสาร มีดังนี้คือ
- รายงานประจำปี 2543 สำนักงานคณะ กรรมการอาหารและยา
 - วารสารวิชาการคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ ปีที่ 8 ฉบับที่ 3 เดือน กันยายน 2544
 - พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และ (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2541
 - แผนพัฒนาการสาธารณสุขในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (2539)
 - แผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาในช่วงแผน พัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (2544).
 - รายงานประจำปี 2545 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่
 - สถิติข้อมูลคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข.[ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา [http:// www.fda.moph.go.th / fda- net/html/product/other/kbs 3/protect.htm](http://www.fda.moph.go.th/fda-net/html/product/other/kbs3/protect.htm) (18 มกราคม 2545)

งานวิจัย มีดังนี้คือ

- โครงการพัฒนาดัชนีชี้วัดผลการปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (2543)
- การประเมินผลการปฏิบัติงานแผนงาน คบส.ด้านสาธารณสุข ภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (2530- 2534)
- การประเมินผลการพัฒนาสมุนไพรและผลิตภัณฑ์ธรรมชาติเพื่อเป็นยา (2540)
- การพัฒนารูปแบบการคุ้มครองผู้บริโภคด้านยาทางสาธารณสุขมูลฐาน. สำนักงานคณะกรรมการสาธารณสุขมูลฐาน, สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (2538)
- การศึกษาวิจัยความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติของประชาชนที่มีต่อกองทุนยาและเวชภัณฑ์ประจำหมู่บ้านในเขต จ. นครปฐม (2535)
- ผลการสำรวจสถานการณ์คุ้มครองผู้บริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพของไทย (2543)
- พฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภคเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารบางประเภท แสดงเครื่องหมายเลขทะเบียนอาหารในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ (2535)
- รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษายังชีพที่มีต่อความพร้อม อุปสรรค และมาตรการในการส่งเสริมพัฒนาโรงงานให้สามารถผลิตยาตามหลัก GMP (2543)
- รายงานการวิจัยเรื่องการสำรวจสถานการณ์การคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพของประเทศไทย พ.ศ. 2540
- รายงานผลการศึกษาวิเคราะห์นโยบายแห่งชาติด้านยา (2536)
- รายงานวิจัย เรื่อง เกณฑ์กรกับการพัฒนาสาธารณสุขในภาครัฐ (2533)
- รายงานสถานะองค์ความรู้เรื่องการใช้ยาในชุมชน : ปัญหาและข้อเสนอแนะ (2543)
- สภาพการใช้ยาในร้านยาเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ (2543)

- ผลจากการประชุม - การประชุมวิชาการงาน คบส. ด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ ปี 2544 เรื่อง อย. มีดังนี้คือ
- กิจงาน คบส. ในยุคปฏิรูประบบสุขภาพ.
 - การประชุมวิชาการเรื่องการพัฒนาสมุนไพรเพื่อการส่งออกและการสร้างงานโดยใช้ 5G. ของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สาขา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและคณะ. (2543).

2. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานและผู้บริโภค (โดยเลือกตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มแบบเจาะจง)

2.1 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ตัวแทนกลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ 1 คน ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับคุ้มครองผู้บริโภคด้านอาหารและยา

2.2 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ตัวแทนกลุ่มองค์กรเอกชนของผู้บริโภคในจังหวัดเชียงใหม่ 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือในการศึกษารั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. แบบบันทึกข้อมูล เพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูล เอกสาร ที่เกี่ยวกับนโยบายและการปฏิบัติงาน สิ่งที่ผู้บริโภคได้รับจากการปฏิบัติงาน ในการคุ้มครองผู้บริโภคด้านอาหารและยาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 และฉบับที่ 1-7 ที่เกี่ยวข้อง และนโยบาย แผนงาน เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านอาหารและยาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ

2.1 ด้านผู้ปฏิบัติงาน

2.1.1 มุมมองเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามนโยบายการคุ้มครองผู้บริโภคด้านอาหารและยาของกลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ในด้านความสอดคล้องของนโยบายและการปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน ปัญหา อุปสรรคที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา

2.1.2 การปฏิบัติงานตามนโยบายการคุ้มครองผู้บริโภคด้านอาหารและยาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ในประเด็นที่ไม่มีรายงานในเอกสาร งานวิจัย ผลการศึกษา สรุปผลจากการประชุมต่าง ๆ

2.2 ด้านผู้บริโภค

2.2.1 มุมมองของตัวแทนกลุ่มองค์กรเอกชนของผู้บริโภคในจังหวัด

เชียงใหม่เกี่ยวกับนโยบายและการปฏิบัติงาน รวมถึงสิ่งที่ผู้บริโภคได้รับการปฏิบัติงาน เกี่ยวกับคุ้มครองผู้บริโภคด้านอาหารและยาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.2.2 ความต้องการและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทิศทางในค่านโยบาย

และการปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านอาหารและยาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9

คุณภาพของข้อมูล

ในการตรวจสอบยืนยันเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพและมีความน่าเชื่อถือ ผู้ศึกษาจะศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากหลายแหล่ง โดยศึกษาจากเอกสาร ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานคุ้มครองผู้บริโภคโดยตรงหรือเป็นงานวิจัยของบุคคลากรที่ปฏิบัติงานด้านคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข ซึ่งจัดพิมพ์เผยแพร่อย่างกว้างขวางรวมถึงสัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษานี้มีดังนี้

1. ผู้ศึกษาทำหนังสือแนะนำตัวและขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และส่งไปยังกลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่และกลุ่ม NGO ที่เป็นตัวแทนของผู้บริโภคในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขั้นตอนการดำเนินงาน และขอความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

2. ผู้ศึกษาทำการสัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบงานต่างๆเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านอาหารและยาของกลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ และกลุ่ม NGO ที่เป็นตัวแทนของผู้บริโภคในจังหวัดเชียงใหม่ ตามแบบสัมภาษณ์ที่ได้สร้างโครงร่างไว้

3. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากเอกสาร งานวิจัย ผลการศึกษา สรุปผลจากการประชุม และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ศึกษาพิจารณาเนื้อหาของข้อมูลที่รวบรวมได้ โดยจัดประเภทดังนี้

3.1 ด้านผู้กำหนดนโยบาย ได้แก่ เนื้อหารายละเอียดของวิสัยทัศน์ นโยบาย

ทิศทางเกี่ยวกับบทบาทและแนวทางการดำเนินงาน แผนงาน แผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านอาหารและยาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 และ 9 ของสำนักคณะกรรมการอาหารและยา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.2 ด้านผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ ผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามนโยบายและแผนงานเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านอาหารและยาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 และฉบับที่ 1-7 ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงมุมมองของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามนโยบายการคุ้มครองผู้บริโภคด้านอาหารและยาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ในด้านความสอดคล้องของนโยบายและการปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน ปัญหาอุปสรรคที่เกี่ยวข้อง รวมถึง ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา

3.3 ด้านผู้บริโภค ได้แก่ มุมมองของผู้บริโภคเกี่ยวกับนโยบายและการปฏิบัติงาน สิ่งที่ผู้บริโภคได้รับจากการปฏิบัติงานเกี่ยวกับคุ้มครองผู้บริโภคด้านอาหารและยาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึง ความต้องการและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทิศทางในด้านนโยบายและการปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านอาหารและยาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9

ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1 เมษายน 2545 – 31 พฤษภาคม 2545

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์นโยบายและการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านอาหารและยาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ใน 3 ด้านคือ ด้านผู้กำหนดนโยบาย ด้านผู้ปฏิบัติงาน และด้านผู้บริโภค โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ความสอดคล้องของการปฏิบัติงานตามนโยบาย และสิ่งที่ผู้บริโภคได้รับจากการปฏิบัติงาน รวมถึง ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้อง โดยจัดประเด็นเนื้อหาสาระประมวล สรุปบทเรียน ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้จากนโยบาย และการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านอาหารและยา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8

2. เปรียบเทียบนโยบายและแผนงานในการคุ้มครองผู้บริโภคด้านอาหารและยา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 และ 9